

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดหมายเพื่อ ศึกษาผลของการประเมินจากพอร์ตโฟลิโอที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระบบประเมินผลการเรียนที่ใช้ 2 แบบ คือ ระบบประเมินผลการเรียนแบบพอร์ตโฟลิโอ และระบบประเมินผลการเรียนแบบเดิม วัตถุประสงค์เฉพาะในการทำวิจัยครั้งนี้ 1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการประเมินผลโดยใช้พอร์ตโฟลิโอและการประเมินผลแบบเดิม 2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนเรียนของนักเรียนที่ได้รับการประเมินผลโดยใช้พอร์ตโฟลิโอและการประเมินผลแบบเดิม ผลวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2539 ของ โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดน้อย) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 2 ห้องเรียน จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20คน กลุ่มควบคุม 20 คน ใช้วิธีการเลือกพลวิจัย แบบการสุ่มแบบง่าย(Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีจับฉลาก ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้พลวิจัยทั้งสองกลุ่มทำแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและแบบวัดเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนทำการทดลอง แล้วผู้วิจัยทำการสอนในกลุ่มทดลองด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมให้ครูที่สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนเป็นผู้สอน เนื้อหาสภาพแวดล้อมของห้องเรียนเหมือนกัน เวลาในการสอนเท่ากัน ต่างกันที่ระบบการประเมินผลการเรียนที่ใช้แต่ละกลุ่มต่างกันคือ แบบพอร์ตโฟลิโอ และแบบเดิม หลังจากทำการทดลองเสร็จ ได้ให้พลวิจัยทำแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและแบบวัดเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยอีกครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยได้นำคะแนนของพลวิจัยทั้งสองกลุ่ม มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มของคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ (t-test) ดังนี้

- 1 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้ การทดสอบค่าที่ ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05
- 2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดเจตคติทางการเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบค่าที่ ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

นักเรียนที่ได้รับการประเมินผลโดยใช้ฟอร์ตโฟลีโอมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัยและเจตคติทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการประเมินผลแบบเดิมซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนเพื่อต้องการทราบว่าผลเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยหรือไม่ โดยตั้งสมมุติฐานของการวิจัยว่า 1.นักเรียนที่ได้รับการประเมินผลโดยใช้ฟอร์ตโฟลีโอมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการประเมินผลแบบเดิม 2.นักเรียนที่ได้รับการประเมินผลโดยใช้ฟอร์ตโฟลีโอ มีค่าเฉลี่ยเจตคติทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการประเมินผลแบบเดิม ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการประเมินผลโดยใช้ฟอร์ตโฟลีโอมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการประเมินผลแบบเดิม ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลดังนี้

นักเรียนที่ได้รับการประเมินผลโดยใช้ฟอร์ตโฟลีโอ นั้นได้สร้างผลงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้ฝึกปฏิบัติจริงในในการทำกิจกรรม มีส่วนร่วมในการประเมินงานที่ตนเองสร้างขึ้นมาจึงทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ในสิ่งที่ตนทำและไม่มีความกดดันที่จะต้องทำตามคำสั่งของครู กิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติ นั้น เน้นการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นจริง ๆ ในอนาคต จึงเป็นเหตุทำให้นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน นักเรียนได้ทราบจุดบกพร่องในการทำงานของตนเอง เมื่อทราบว่าจุดบกพร่อง นักเรียนสามารถที่จะปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นได้ ก่อนที่จะนำมาเก็บไว้ในฟอร์ตโฟลีโอ และยังได้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของผลงานที่สร้างอีกด้วย การเรียนการสอนที่จัดขึ้น นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม ทำให้นักเรียนได้ศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจ ไม่ต้องถูกบังคับให้เรียนตามแบบเรียนซึ่งบางครั้งก็อาจไม่เหมาะสม ในบางพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ(กมล สุคประเสริฐ. 2538, ปฏิพัทธ์ สุวรรณศร.2538, จรัส คำยัง. 2538)ว่า การประเมินผลการเรียนโดยใช้ฟอร์ตโฟลีโอ นั้นมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง(Learning By Doing) โดยจัดตั้งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและความใคร่รู้ของนักเรียนซึ่งทำให้เด็กนักเรียนสามารถนำตนเองและพึ่งพาตนเองได้(Self-Directed) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วยให้บุคคลนั้นรู้จักช่วยตนเองในการเรียน นอกจากนี้ผลการวิจัยที่ได้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ(ชัยพฤษณ์ เสวีรักษ์.2538)ที่พบว่า การประเมินผลการเรียนโดยใช้ฟอร์ตโฟลีโอทำให้นักเรียน เรียนรู้เทคนิคในการประเมินตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการ

ประเมินผลการเรียนร่วมกับผู้สอน ทราบความก้าวหน้าของตนเองตลอดเวลา มีโอกาสปรับปรุง ส่วนที่บกพร่องได้ทันที นักเรียนส่วนใหญ่ชอบทำพอร์ตโฟลิโอ เพราะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสด แสดงความสามารถที่หลากหลาย นักเรียนที่เรียนอ่อนสามารถใช้เวลาในการค้นคว้าหรือพัฒนางานเขียนของตนได้มากขึ้น

ในการจัดทำพอร์ตโฟลิโอนั้น ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการใช้ และเนื้อหา กำหนดเกณฑ์ในการเลือกผลงาน การพิจารณาคุณภาพตลอดจนการประเมินตนเองจาก พอร์ตโฟลิโอของตน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัตินั้น นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและมี ความรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานที่ตนสร้าง ซึ่งสามารถทำให้เกิดเจตคติทางการเรียนในทางบวกได้ ดังนั้นจึงได้นำแบบวัดเจตคติทางการเรียนมาทำการวัดเพื่อที่จะได้ทราบว่านักเรียนมีความรู้สึกรัก กิจมากน้อยเพียงใดในการจัดกระบวนการประเมินผลในลักษณะนี้ ดังนั้นในการทดลองครั้งนี้จึง ได้เพิ่มตัวแปรตาม เป็นเจตคติทางการเรียนขึ้นมาอีกตัวแปรหนึ่ง แต่การวิจัยในครั้งนี้ก็มีเหตุสุด วิสัยคือ ไม่สามารถทำการวัดความคงอยู่ของการเรียนรู้ได้เพราะเมื่อทำการทดลองเสร็จแล้ว โรง เรียนได้ทำการหยุดภาคเรียนจึงทำให้ไม่สามารถวัดความคงอยู่ของการเรียนได้

ประสพการณ์ในการทำวิจัย

ผู้วิจัยได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ ด้านการสอน การประเมินและการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารูปแบบการประเมินผลการเรียนโดยใช้พอร์ตโฟลิโอในการประเมินผล การเรียน จากหลักสูตร คู่มือการวัดและประเมินผลการเรียน คู่มือครูเอกสารการประเมินสภาพจริง สอบถามผู้เชี่ยวชาญ ผู้รู้ และผู้สนใจเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผลการเรียนโดยใช้พอร์ตโฟลิโอ ในงานวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการประเมินผลการเรียนโดยใช้พอร์ตโฟลิโอ 6 ขั้นตอน คือ 1.) ขั้นตอนกำหนด จุดประสงค์ 2.) ขั้นตอนการรวบรวม 3.) ขั้นตอนการเลือก 4.) ขั้นตอนการสะท้อนความคิดต่อชิ้นงาน 5. ขั้น ประเมิน 6. จัดนิทรรศการ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแผนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงในการเรียนรู้โดยขอคำแนะนำจากผู้ เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการเรียนโดยใช้พอร์ตโฟลิโอ

ขั้นตอนที่ 3 นำแผนการสอนที่ได้รับ การตรวจสอบแล้วจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ จำนวน 2 แผนการสอน ไปทดลองใช้ที่ โรงเรียนวัดหัวลำโพง ใช้แผนการสอนเรื่อง การ สัมภาษณ์และการใช้โทรศัพท์ไปทำการสอน สรุปผลการสอนในครั้งนี้คือ สอนให้นักเรียนสร้าง เกณฑ์ในการประเมินผลนั้นควรจะทำอย่างไร หลังจากนั้นได้เก็บหลักฐานงานของนักเรียนมา พิจารณาในการวางแผนการสอนต่อไป

การสอนที่เน้นสภาพจริงนั้น ครูผู้สอนจะต้องรู้จักนักเรียนที่ทำการสอนทุกคน สนใจเด็กนักเรียนตลอดเวลา เด็กกล่าวอะไรที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนจะต้องทำการบันทึกไว้หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการทดลองสอนอีกครั้ง โดยครั้งนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม มาสังเกตการสอนด้วย ใช้วิธีระดับปริญญาเอก ปริญญาโท จำนวน 12 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองสอน(Micro Teaching) ประสิทธิภาพจากการสอนในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับการสอน การให้นักเรียนประเมินงานตนเอง และวิธีการคัดเลือกงานของนักเรียนว่าควรจะทำออกมาในแบบใด นอกจากนี้ผู้วิจัยไปได้สังเกตการสอนของนิสิตระดับปริญญาเอก ที่ทำการทดลองรูปแบบการสอนแบบโครงการ(Project Approach) ซึ่งมีวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การรวบรวมงาน การแสดงผลงานของนักเรียนตามแนวคิดเดียวกับการประเมินผลการเรียนโดยใช้พอร์คโฟลิโอ

จะเห็นได้ว่าการที่จะนำระบบการประเมินผลการเรียนโดยใช้พอร์คโฟลิโอมาใช้ในการประเมินผลการเรียนการสอนนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบบการสอนและการประเมินผลแนวใหม่นี้ ต้องทำการฝึกอบรมก่อนที่จะนำรูปแบบการประเมินผลไปใช้ มีความรู้และเข้าใจทฤษฎีการสอน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลสภาพจริง จึงจะทำให้การประเมินผลโดยใช้พอร์คโฟลิโอมีความสมบูรณ์

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งต้องควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ผู้วิจัยได้พยายามควบคุมตัวแปรต่าง ๆ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด การวิจัยครั้งนี้ใช้ผู้สอน วิธีสอน และการประเมินการเรียนต่างกัน แต่ผู้วิจัยได้ทำการควบคุมตัวแปรเหล่านี้โดยการใช้จุดประสงค์การเรียนการสอนเดียวกัน เนื้อหาเดียวกันคือบทเรียนวิชาภาษาไทย บทที่ 9 เรื่อง ระเบียบวินัยคือขอมมีสุข วิชาภาษาไทยเหมือนกัน ครูผู้สอนเป็นเพศเดียวกัน ประสิทธิภาพในการสอนใกล้เคียงกัน ระดับการศึกษาเดียวกัน หากมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นอาจจะมีไม่มากเพราะได้ทำการควบคุมตัวแปรแล้ว การสอนและการประเมินผลแตกต่างกันเนื่องจากการประเมินสภาพจริงในการเรียนรู้นั้นต้องจัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการประเมินผลแนวใหม่

ที่สำคัญยิ่ง ผู้วิจัยเห็นว่า การประเมินผลสภาพจริง เป็นกระบวนการที่บูรณาการกับการประเมินการเรียนการสอนมิใช่เป็นอิสระแยกจากการเรียนการสอน ดังนั้นจึงควรเรียกว่า การเรียนการสอนและการประเมินผลตามสภาพจริง หรือการประเมินผลที่แท้จริง นอกจากนี้จาก ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและประเมินผลตามแนวนี้ ได้เห็นความสุขของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง สำหรับการประเมินคนของนักเรียนแล้ว ครูก็ต้องประเมินการสอนควบคู่กับการประเมินผลการเรียนของนักเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำรูปแบบการประเมินผลโดยใช้พอร์ตโฟลิโอไปใช้ในการเรียนการสอนกับวิชาภาษาไทยและวิชาอื่น ๆ
2. ควรนำรูปแบบการประเมินผลโดยใช้พอร์ตโฟลิโอไปสอนในวิชาพฤกษศาสตร์การสอนเพื่อสร้างครูใหม่และอบรมครูผู้สอน เพื่อให้ ครูผู้สอนจะได้มีทักษะ ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์คือการจัดทำคู่มือการประเมินผลโดยใช้พอร์ตโฟลิโอให้กับครูผู้สอนได้ไปศึกษาดูล่วงหน้าก่อนเพื่อว่ามีปัญหาสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับระบบการประเมินผลดังกล่าว หลังจากนั้นจึงทำการจัดอบรมให้กับครูผู้สอน
3. ผู้บริหารควรนำพอร์ตโฟลิโอของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงานการปฏิบัติงานของครู
4. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโดยใช้พอร์ตโฟลิโอ
5. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลการประเมินโดยใช้พอร์ตโฟลิโอเปรียบเทียบกับผลการประเมินนักเรียนโดยครู

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย